

Werkprotocol:	<i>Bestendig Beheer en Onderhoud</i>
Werkzaamheden:	Schonen van wateren; Schonen van water met behulp van een maaiboot; Maaien en schonen van oevers en taluds; Maaien van onderhoudspaden; Maaien van ruigtes; Maaien van uiterwaarden; Beheer en onderhoud aan natuurvriendelijke oevers; Op de kant brengen van oeverbegroeiing
Locatie:	<i>watergangen</i>

Deze staan uitgebreid omschreven in de factsheet voorbereidende maatregelen.

In de onderstaande tabel staan de perioden weergegeven waarin werkzaamheden wel (lichtblauw), enkel na het treffen van extra maatregelen (middelste tint blauw) of niet (donkerblauw) mogen worden uitgevoerd. Deze tabel geldt voor zowel paragraaf 3 en paragraaf 4 van dit werkprotocol.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Beschermde soorten of broedvogels zijn <u>afwezig</u>												
Broedvogels												
Rietland												
Kwartelkoning												
Beschermde insecten												
Beschermde amfibieën												
Ringslang												
Voorkeursperiode: De werkzaamheden kunnen, mits de algemene zorgplicht gevolgd wordt, zonder verdere beperkingen worden uitgevoerd. 15 maart – 15 juli (broedvogels): Werkzaamheden uitvoeren volgens alternatief 1 of alternatief 2 voor het droge profiel, horende bij dit werkprotocol. Maaiwerkzaamheden in deze periode niet uitvoeren tenzij primaire waterschapstaken dit vereisen.												

Natte profiel

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Beschermde soorten of broedvogels zijn <u>afwezig</u>												
Broedvogels												
Rietland												
Platte schijfhoren												
Gestreepte waterroofkever												
Beschermde libellen												
Beschermde amfibieën												
Ringslang												
Voorkeursperiode De werkzaamheden kunnen, mits de algemene zorgplicht gevolgd wordt, zonder verdere beperkingen worden uitgevoerd.												
15 maart – 15 juli (broedvogels): Werkzaamheden uitvoeren volgens alternatief 1 voor het natte profiel, horende bij dit werkprotocol.												
1 oktober - 1 december (platte schijfhoren, gestreepte waterroofkever, beschermde libellen): Er dient minstens 25% van de vegetatie en waterbodem gespaard te blijven.												
Schoningswerkzaamheden in deze periode niet uitvoeren tenzij primaire waterschapstaken dit vereisen.												

3. Uitvoeren werkzaamheden volgens algemene zorgplicht

In het broedseizoen (15 maart – 15 juli) is het uitvoeren van werkzaamheden enkel toegestaan wanneer de werklocatie voorafgaande aan de werkzaamheden is gecontroleerd en er geen broedgevallen zijn aangetroffen. Let op: een aantal soorten start al vroeg in het jaar met nestelen, ook kunnen er met name in rietlanden en rietoevers broedgevallen na 15 juli zijn. Daarnaast zijn de nesten van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd, dus ook als deze op dat moment niet bezet zijn. Op onderhoudspaden en andere intensief gebruikte en beheerde plaatsen kunnen maaiwerkzaamheden gedurende het gehele jaar plaatsvinden, mits tijdens de werkgang goed wordt gelet op broedende vogels en andere juridisch beschermde soorten

Maai- en schoningswerkzaamheden aan wateren, inclusief onderhoudspaden, wordt op een zodanige wijze uitgevoerd dat schade aan soorten nihil is of redelijkerwijs tot een minimum wordt beperkt. Alle te nemen maatregelen worden op een plankaart met toelichting vastgelegd, in een aantal gevallen is markering in het veld noodzakelijk.

De rijsnelheid van de machines ligt zo laag mogelijk, liefst stapvoets. De maaibalk wordt zo afgesteld dat dieren zoveel mogelijk kunnen wegvlugten. Er wordt één kant opgewerkt, waarbij barrièrewerking in de vluchtroute zoveel mogelijk wordt voorkomen. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande infrastructuur van wegen, paden en sporen. Schade aan bermen, slootkanten, houtsingels, bosjes en solitaire bomen wordt voorkomen door deze plaatsen niet met zwaar (gemotoriseerd) materieel te berijden of te dicht te passeren. De werkzaamheden vinden in de daglichtperiode plaats. Mocht het noodzakelijk zijn om werkzaamheden toch na zonsondergang uit te voeren dan wordt uitstraling van de verlichting zoveel mogelijk voorkomen.

De locatie voor het afzetten van maaisel wordt zo gekozen dat de gevolgen voor beschermde terrestrische soorten en het leefgebied van beschermde soorten minimaal zijn, bijvoorbeeld door locaties te kiezen die kale grond of zeer korte vegetatie hebben. Wanneer maaisel centraal gedeponeerd wordt, worden deze plaatsen 1 á 2 weken van tevoren kort gemaaid zodat deze onaantrekkelijk worden voor (beschermde) soorten.

Soort(groep) specifieke maatregelen in het kader van de algemene zorgplicht

Broedvogels en nesten	Aangetroffen broedende vogels, in gebruik zijnde nesten en eieren worden altijd gespaard, ook buiten het broedseizoen. Broedende vogels mogen evenmin worden verstoord.
------------------------------	---

	In onder andere rietland kunnen ook na 15 juli broedvogels aanwezig zijn, zoals bijv. de kleine karekiet. Daarom verdient het de voorkeur rietland niet te maaien van 15 maart tot 15 augustus.
Zoogdieren	In dekking aangetroffen kalveren van ree en damhart worden buiten de werkstrook geplaatst door de dieren op te pakken met een flinke bos gras. Voorkom directe aanraking, ook met handschoenen.

4. Uitvoeren werkzaamheden bij aanwezigheid van beschermde soorten

Bij de (potentiële) aanwezigheid van beschermde soorten wordt de maaidatum en maaimethode zodanig afgestemd dat er geen individuele dieren geschaad worden en er voor de populatie van die soort(en) sprake is van een gunstige staat van instandhouding. De basis hiervoor is de tabel onder punt 1, maar dit kan ook nader worden afgestemd in overleg met een ecologisch deskundige.

Er zijn voor zowel werkzaamheden in het droge- als het natte profiel alternatieve werkwijzen te kiezen. Indien de werkzaamheden zowel in het droge- als natte profiel uitgevoerd worden dienen er twee alternatieven gekozen te worden, één voor het droge- en één voor het natte profiel. Voor alle alternatieven gelden de maatregelen uit de tabel 'soort(groep) specifieke maatregelen voor het droge – en natte profiel'. De specifieke maatregelen voor specifiek het droge- of natte profiel zijn in de twee aparte tabellen daaronder aangegeven.

De volgende alternatieven voor het droge profiel zijn binnen dit werkprotocol te kiezen:

Alternatief 1

Jaarrond uitvoeren van werkzaamheden is toegestaan mits de gehele werklocatie voorafgaande en gedurende het broedseizoen permanent ongeschikt gemaakt wordt als broedlocatie, bijvoorbeeld door het korthouden van de vegetatie.

Alternatief 2

Jaarrond uitvoeren van werkzaamheden is toegestaan mits de gedeelten van de werklocatie waar werkzaamheden worden uitgevoerd vooraf worden gecontroleerd op de aanwezigheid van broedvogels en hun nesten. De nesten worden kort voor het maaien gemarkeerd in het veld en worden bij het maaien ontzien (indicatie: in een straal van 5 meter rondom het nest niet maaien). De markering wordt direct na de werkzaamheden weer verwijderd.

Habitatbenadering – Droge profiel

Dit is de zogenoemde habitatbenadering, waarbij het jaarrond uitvoeren van werkzaamheden is toegestaan mits tijdens het broedseizoen (15 maart – 15 juli) tenminste 50% van de vegetatie gespaard blijft. Binnen HDSR heeft dit alternatief niet de voorkeur, maar indien toch voor deze benadering wordt gekozen dan moet vooraf contact zijn met ecologisch deskundige.

De volgende werkwijzen voor het natte profiel zijn binnen dit werkprotocol te kiezen:

Werkwijze – Natte profiel

In overleg met een ecologisch deskundige wordt er voor gezorgd dat de werkzaamheden geen wezenlijke invloed hebben op de te beschermen populaties. Dit kan door bijvoorbeeld het schoonsel direct te controleren op beschermde soorten en deze terstond terug te brengen in de watergang, het zogenoemde nalopen. Hiervoor is voldoende mankracht noodzakelijk, wat betekent dat er minimaal één extra persoon meewerkt die het schoonsel direct controleert. Hiervoor dient de snelheid van schonen niet te hoog te liggen.

Habitatbenadering – Natte profiel

Dit is de zogenoemde habitatbenadering, waarbij het jaarrond uitvoeren van werkzaamheden is toegestaan mits tijdens het groeiseizoen (1 april – 1 oktober) tenminste 25% van de vegetatie in het natte profiel en 25% van het slib van de bodem gespaard blijft. Voor krabbenscheer geldt dat er tenminste 50% van de vegetatie gespaard moet worden. Binnen HDSR heeft dit alternatief niet de voorkeur, maar indien toch voor deze benadering wordt gekozen dan moet vooraf contact zijn met ecologisch deskundige.

Soort(groep) specifieke maatregelen voor het droge- en natte profiel

Broedvogels en nesten	• Werkzaamheden kunnen in het broedseizoen (15 maart tot 15 juli) worden uitgevoerd, echter enkel wanneer er geen broedgevallen binnen de werklocatie zijn vastgesteld. Let hierbij op dat ook buiten het broedseizoen vogels tot broeden kunnen komen. • Bij het (mogelijk) voorkomen van de kwartelkoning wordt er pas na 15 augustus gemaaid. • In gebruik zijnde nesten van de meerkoet mogen, mits dit voorzichtig en onder begeleiding van een ecologisch deskundige gebeurd, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden geplaatst worden. • Nesten van de ijsvogel en oeverzwaluw worden gespaard, ook buiten het broedseizoen.
Beschermde zoogdieren	• Bewoonde bever-, dassen- of otterburcht of oeverhol: de minimaal aan te houden afstand is 20 meter, met uitzondering van voorbijgaande maaiwerkzaamheden aan de andere zijde van het water of schoonbewegingen op het water. Alleen in zeer dringende gevallen is buiten de kraamperiode een kortere afstand toegestaan, mits de burcht niet wordt beschadigd (kraamperiode bever: mei t/m augustus, das: december t/m juni en otter: april t/m december). In dat geval worden de werkzaamheden handmatig uitgevoerd. • In het leefgebied waterspitsmuis en/of noordse woelmuis bij het maaien minimaal 50% van de oevervegetatie laten staan. Werkzaamheden zo uitvoeren dat oevers onbeschadigd blijven, bijvoorbeeld door niet met zwaar materieel de oevers te berijden, niet te klepelen, oevers bij het schonen niet te beschadigen met de korf en de oevers niet te kort (minimaal 10cm hoogte) te maaien. Maaisel niet deponeren in het leefgebied (oevers en natte ruigten) van waterspitsmuis en/of noordse woelmuis.
Beschermde amfibieën	• Bij de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde amfibieën niet maaien tussen 1 maart en 15 september. • Voorplantingsplaatsen worden gemarkeerd, met uitzondering van die van de rugstreeppad (in dat geval overleg met een ecologisch deskundige). Deze plaatsen voor het uitvoeren van werkzaamheden te voet betreden. Er wordt met zeer veel zorg voorkomen dat de bodem rond de voortplantingsplaatsen wordt beschadigd. Dit houdt in dat deze bodem niet met zwaar (gemotoriseerd) materieel wordt bereden. • Op plaatsen waar de rugstreeppad algemeen voorkomt wordt de periode van werkzaamheden afgestemd met een ecologisch deskundige.
Beschermde reptielen	• Indien blijkt dat de ringslang in de te maaien of te schonen delen voorkomt of mogelijk voorkomt wordt er niet gemaaid en/of geschoond tussen 15 maart en 15 september. • Broedhopen van de ringslang worden gemarkeerd en niet beschadigd. • In het winterseizoen (oktober t/m medio april) worden op plaatsen waar reptielen voorkomen wortelkluiten en bladhopen gespaard.
Beschermde planten	• Werkzaamheden bij groeiplaatsen van beschermde water- en oeverplanten in beginsel in de periode tussen 15 september tot 1 maart uitvoeren. Beschadiging van deze groeiplaatsen vermijden door deze plaatsen niet met zwaar (gemotoriseerd) materieel te berijden. • Maaisel en schoonsel niet deponeren op groeiplaatsen van beschermde soorten.

Soort(groep) specifieke maatregelen voor het droge profiel

Beschermde amfibieën	• Maaiwerkzaamheden enkel uitvoeren bij droog weer, waarbij een strook oevervegetatie van minimaal 5 meter breed (vanaf de watergang) behouden blijft. Enkel maaien met apparatuur die een minimale 'afzuigende' werking en een aangepaste maaihoogte (minimaal 10cm hoogte) heeft.
Beschermde reptielen	• Enkel maaien met apparatuur die een minimale 'afzuigende' werking en een aangepaste maaihoogte (minimaal 10cm hoogte) heeft.
Beschermde insecten	• Maaien uitsluitend toegestaan tussen 1 september – 1 april. Minimaal 25% van de vegetatie blijft gespaard, bij voorkeur de vegetatie waar zich de waardplanten van de betreffende soorten bevinden.

Soort(groep) specifieke maatregelen voor het natte profiel

Beschermde vissen	• Bij aanwezigheid van de grote modderkruiper worden werkzaamheden onder de waterlijn uitsluitend in overleg met een ecologisch deskundige uitgevoerd. Hierbij wordt voorkomen dat het leefgebied van deze soorten wordt beschadigd.
--------------------------	--

	• Op plaatsen waar voortplanting van grote modderkruipers wordt vermoed worden de werkzaamheden bovendien gefaseerd uitgevoerd in ruimte en tijd (niet alle vegetatie of bodem wegnemen in hetzelfde seizoen, elk seizoen een ander gedeelte) waardoor er minimaal 25% van de vegetatie of waterbodem behouden blijft. • Er wordt niet geschoond bij watertemperaturen rond de 0° C of boven de 25° C. Eventueel kunnen extra maatregelen worden afgestemd met een ecologisch deskundige.
Beschermd amfibieën	• Er wordt niet geschoond bij watertemperaturen rond de 0° C of boven de 25° C. Eventueel kunnen extra maatregelen worden afgestemd met een ecologisch deskundige.
Beschermd weekdieren	• In het leefgebied van de platte schijfhoren wordt vegetatie in het natte profiel alleen verwijderd in de periode van 1 oktober tot 1 december. Minimaal 25% van de vegetatie en de waterbodem blijft gespaard.
Beschermd insecten	• In het leefgebied van de gestreepte waterroofkever en beschermd libellen (waaronder de groene glazenmaker) wordt vegetatie in het natte profiel alleen verwijderd in de periode van 1 oktober tot 1 december. Minimaal 25% van de watervegetatie en de waterbodem blijft gespaard.